

İSPANYA
ÜLKE RAPORU
(Otomotiv Sektörü Açısından)

ULUDAĞ İHRACATÇI BİRLİKLERİ GENEL SEKRETERLİĞİ
ARGE ŞUBESİ

Aralık, 2019

İÇİNDEKİLER

1. GENEL EKONOMİK DURUM	3
2. İSPANYA’NIN DIŞ TİCARETİ	4
3. TÜRKİYE İLE TİCARET	10
4.İSPANYA’NIN OTOMOTİV SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	14
5.İŞ ADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR.....	16
KAYNAKLAR	19

İSPANYA

Büyüme Oranı:%2.18 **GSYİH:** 1.397.870 (milyon \$) **Nüfus:** 46.656.000 **Başkent:** Madrid

1. GENEL EKONOMİK DURUM

Ekonomi Politikaları

İspanya hizmet sektörü temelli modern bir ekonomiye sahiptir. Genç ve iyi eğitilmiş nüfusla fiyatlarda rekabetçi ve yenilikçi uluslararası bir merkezdir.

Ekonominin gelecekteki büyümesine yönelik çalışmalar yapılmakta ve bu yönde araştırma ve geliştirme faaliyetlerine çok önem verilmektedir.

Diğer Batı Avrupa ülkeleri gibi İspanya'nın ekonomisi de 2. Dünya Savaşı'nın ardından bir dönüşüm sürecine girmiş, bu süreçte tarım sektörünün önemi azalırken hizmetler sektörünün önemi giderek artmış ve bu sektör ekonominin hakim sektörü haline gelmiştir. Tarım sektörü GSYİH'nin sadece %2,5'ini oluştururken hizmetler sektörünün payı %75'e kadar yükselmiştir. Perakendecilik, turizm, bankacılık ve telekomünikasyon sektörleri ekonomik faaliyetin en önemli unsurlarındandır. Diğer taraftan GSYİH'nin %17'lik kısmını oluşturan sanayi sektörü ekonomideki önemini korumaktadır.

Turizm geleneksel olarak ülkenin en önemli sektörlerinden biridir. Ülke, 2018 yılında 82,8 milyon yabancı ziyaretçi tarafından ziyaret edilmiştir. Turizmden elde edilen gelir bakımından dünyada ABD'den sonra ikinci sıradadır.

İspanya çok sayıda çok uluslu şirkete ev sahipliği yapmaktadır. Bunlar arasında büyük inşaat şirketleri, Avrupa'nın en büyük ikinci telefon şirketi gibi şirketler yer almaktadır. Bankacılık, telekomünikasyon, altyapı ve enerji sektörlerinde faaliyet gösteren büyük İspanyol şirketleri küresel liderler haline gelmiştir. Bu şirketlerin satın alma kararları ağırlıklı olarak İspanya'da verilmektedir.

Otomotiv ana ve yan sanayi de İspanyol ekonomisinin en önde gelen sektörlerinden birisidir. Otomotiv yan sanayinde dünyada altıncı, Avrupa'da üçüncü sıradadır. Ana sanayide ise dünyada sekizinci, Avrupa'da ikinci sıradadır.

AB üyesi bir ülke olarak İspanya da tüm üye ülkeler gibi AB müktesebatına uyum sağlamıştır.

Ekonomik Performans

İspanya 1,4 trilyon dolarlık GSYH'si ve 46 milyonluk nüfusu ile Avro bölgesinde 4. büyük ekonomidir.

İspanyol ekonomisi 2008 yılının ikinci yarısında resesyona girmiş, 2013'ün üçüncü çeyreğinde resesyon sona ermiştir. 2011-2013 döneminde hükümet tarafından alınan bütçe açığının azaltılması, işgücü yasası, kamu hizmetleri ve finansal sektör reformuna yönelik önlemler sonrasında İspanya diğer Avrupa ülkelerine kıyasla çok daha rekabetçi hale gelmiştir.

İhracatta ve turizm gelirlerinde rekor seviyelere ulaşılması ve yanı sıra canlanan iç tüketim İspanya ekonomisinin yeniden olumlu bir görünüme kavuşmasını sağlamıştır. GSYİH artış hızı 2015-2017 arasında üç yıl üst üste en az % 3 olmuştur.

2017 yılında % 2,98 olan reel GSYİH artış hızı özel tüketimin yavaşlaması ve dış talebin daralması ile birlikte 2018 yılında % 2,5'e gerilemiştir. 2019 yılında büyümenin daha da yavaşlayacağı tahmin edilmektedir. Avro bölgesinde büyümenin yavaşlaması ve ABD-Çin ticaret savaşının ve Amerikan ekonomisindeki zayıf büyümenin küresel ekonomiye olumsuz etkileri neticesinde 2020-2023 yılları arasında büyümenin yavaş hızla seyretmesi beklenmektedir.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Tablo 1: İspanya'nın Yıllara Göre Dış Ticareti (bin dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2011	298 171	362 835	661 006	-64 664
2012	285 936	325 835	611 771	-39 899
2013	310 964	332 267	643 231	-21 303
2014	318 649	350 978	669 627	-33 329
2015	278 122	305 266	583 388	-27 144
2016	289 973	311 017	600 990	- 21 044
2017	319 695	351 944	671 639	- 32 249
2018	345 070	388 075	733 145	- 43 005

Kaynak: Trademap-www.trademap.org

Tablo 2: İspanya'nın Başlıca Ürünler İtibari ile İhracatı (Bin \$)

TİP	ÜRÜNLER	2016	2017	2018	Pay, 2018
	TOPLAM İHRACAT (diğerleriyle)	289.973.470	319.694.984	345.069.771	100
8703	Otomobiller	35 746 580	34 380 469	35 459 852	10,3
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	8 407 742	13 002 946	16 420 100	4,8
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	9 994 906	10 961 967	11 717 973	3,4
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	7 570 676	7 715 336	8 477 341	2,5
8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	5 824 931	5 972 486	6 481 256	1,9
203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	3 506 929	3 969 150	4 035 222	1,2
805	Turuncgiller (taze/kurutulmuş)	3 546 884	3 670 840	3 654 421	1,1
1509	Zeytinyağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	3 526 804	4 154 405	3 581 115	1
2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil) ve üzüm şırası	2 964 782	3 276 844	3 499 199	1
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	2 629 194	3 121 263	3 467 218	1
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	3 383 970	3 690 313	3 448 447	1
6907	Cılasız veya sırsız seramikten döşeme veya kaplama karoları ve kaldırım taşları, mozaik küpler vb.	215 212	3 043 839	3 225 442	0,9
8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	3 412 191	2 887 068	2 946 532	0,9
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1 968 400	2 259 155	2 526 942	0,7
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	2 303 893	2 511 465	2 507 716	0,7
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	2 047 676	2 217 025	2 499 761	0,7
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialiesterler, vb. (ilk şekilde)	1 598 585	1 942 578	2 248 779	0,7
709	Diğer sebzeler (taze/soğutulmuş)	1 889 884	2 075 076	2 216 106	0,6

2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	746 648	1 645 520	2 196 396	0,6
3303	Parfümler ve tuvalet suları	1 580 618	1 769 743	2 163 709	0,6
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	1 715 624	1 810 616	2 025 548	0,6
810	Diğer meyveler (taze)	1 635 008	1 758 787	1 903 182	0,6
6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	1 661 012	1 678 611	1 789 201	0,5
7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	1 229 563	1 497 549	1 705 981	0,5
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	1 503 497	1 648 227	1 705 246	0,5
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	889 767	1 504 693	1 634 669	0,5
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	1 369 719	1 571 192	1 623 296	0,5
8408	Sıkıştırmayla ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	1 833 664	1 867 245	1 622 243	0,5
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	1 477 885	1 530 911	1 601 023	0,5
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1 464 509	1 532 963	1 587 125	0,5
8481	Musluk, batarya, vana ve valfler	1 292 977	1 384 510	1 519 289	0,4
3826	Biodizel ve bunların karışımları (petrol yağları veya bitümenli mineral yağ oranı <%70 veya hiç içermeyen)	1 081 192	1 326 430	1 467 286	0,4
8502	Jeneratörler	1 526 038	1 570 220	1 424 734	0,4
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	1 253 965	1 396 289	1 422 858	0,4
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	1 234 858	1 356 565	1 412 422	0,4
3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	1 077 637	1 194 371	1 357 772	0,4
3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	1 126 705	1 301 386	1 317 543	0,4

809	Kayısı, kiraz, şeftali, erik ve çakal eriği (taze)	1 202 532	1 226 279	1 285 933	0,4
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	1 350 642	1 266 987	1 282 497	0,4
7326	Demir veya çelikten eşya	1 097 166	1 172 448	1 268 495	0,4

Kaynak:Trademap-www.trademap.org

Tablo 3: İspanya'nın Başlıca Ürünler İtibariyle İthalatı (Bin \$)

TİP	ÜRÜNLER	2016	2017	2018	Pay
TOPLAM İTHALAT (diğerleriyle)		311.016.827	351.943.706	388.075.305	100
8703	Otomobiller	18 210 634	20 162 421	22 223 986	5,7
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	16 675 474	17 300 360	17 722 524	4,6
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	10 109 866	9 781 469	10 497 364	2,7
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	6 700 362	7 951 063	9 166 573	2,4
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	5 630 902	7 902 430	8 721 814	2,2
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	5 217 916	5 417 558	6 371 899	1,6
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	3 105 132	4 017 950	4 196 472	1,1
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	2 880 464	3 366 420	4 046 789	1
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	2 889 238	3 271 641	3 659 638	0,9
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	2 283 830	3 104 778	3 571 524	0,9
2933	Sadece azotlu heterosiklik bileşikler	2 385 743	2 527 966	3 256 367	0,8
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	2 521 602	2 714 169	3 090 015	0,8
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	2 257 786	2 562 661	2 698 851	0,7
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	2 169 483	2 210 521	2 500 893	0,6
8408	Sıkıştırma ile ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	2 228 425	2 403 079	2 408 063	0,6
8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	2 339 480	2 472 503	2 342 934	0,6
307	Yumuşakçalar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış vs.)	1 675 533	2 040 480	2 334 177	0,6
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	1 840 603	1 919 750	2 124 832	0,5

7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	1 211 760	1 719 852	2 097 934	0,5
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	1 782 433	1 906 026	2 016 383	0,5
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1 774 826	1 799 095	1 952 155	0,5
1005	Mısır	1 214 332	1 482 009	1 949 262	0,5
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	1 857 812	1 893 342	1 934 136	0,5
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	1 614 200	1 791 170	1 933 021	0,5
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	1 644 495	1 611 909	1 868 926	0,5
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	1 638 267	1 525 084	1 859 789	0,5
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1 645 701	1 732 179	1 835 081	0,5
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	1 210 845	1 612 500	1 798 862	0,5
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	1 564 663	1 648 735	1 738 246	0,4
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	1 565 857	1 643 139	1 698 795	0,4
4202	Deri ve köseleden sandık, bavul, valiz, evrak çantası, seyahat eşyası, kılıf vb.	1 479 978	1 566 576	1 693 594	0,4
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	1 600 564	1 733 368	1 686 982	0,4
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	1 315 196	1 537 475	1 631 977	0,4
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	896 825	1 862 498	1 629 738	0,4
3926	Plastikten diğer eşya	1 288 624	1 556 069	1 605 618	0,4
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmiş külçeler	1 167 352	1 537 790	1 587 803	0,4
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	1 852 218	3 079 507	1 581 913	0,4
2716	Elektrik enerjisi	932 936	1 336 530	1 564 555	0,4
8481	Musluk, batarya, vana ve valfler	1 349 677	1 427 401	1 523 605	0,4
306	Kabuklu hayvanlar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış veya benzer işlem görmüş)	1 450 039	1 518 129	1 495 633	0,4

Tablo 4: İspanya'nın Başlıca Ülkeler İtibariyle İhracatı (Bin \$)

Sıra	Ülke	2016	2017	2018	Pay
1.	Fransa	44 439 021	48 407 952	52 630 944	15,3
2.	Almanya	33 308 067	35 788 333	37 532 185	10,9
3.	İtalya	22 494 889	25 083 716	26 867 433	7,8
4.	Portekiz	20 106 398	22 833 085	25 092 342	7,3
5.	İngiltere	22 844 092	21 918 533	23 167 875	6,7
6.	ABD	12 575 342	14 072 640	15 102 996	4,4
7.	Hollanda	9 147 553	10 846 563	11 830 228	3,4
8.	Belçika	9 227 509	9 732 802	10 097 858	2,9
9.	Fas	7 858 827	9 024 340	9 679 157	2,8
10.	Çin	5 394 744	6 718 453	7 413 428	2,1
11.	Polonya	5 584 219	6 539 196	7 113 443	2,1
12.	Türkiye	5 730 334	6 442 240	5 824 581	1,7
13.	Meksika	4 530 863	5 191 506	5 386 870	1,6
14.	İsviçre	4 421 366	4 683 508	5 262 311	1,5
15.	Cezayir	3 313 554	3 012 781	3 996 997	1,2
TOPLAM İHRACAT (diğerleriyle)		289.973.470	319.694.984	345.069.771	100,0

Tablo 5: İspanya'nın Başlıca Ülkeler İtibariyle İthalatı (bin \$)

Sıra	Ülke	2016	2017	2018	Pay
1.	Almanya	45 639 997	49 962 562	53 591 888	13,8
2.	Fransa	37 978 791	41 864 362	45 038 271	11,6
3.	Çin	22 037 090	24 228 793	26 643 924	6,9
4.	İtalya	20 909 349	23 860 598	26 102 738	6,7
5.	Hollanda	16 120 381	17 843 320	19 888 208	5,1
6.	İngiltere	13 652 442	14 157 023	14 651 572	3,8
7.	Portekiz	12 504 943	13 117 842	14 220 414	3,7
8.	ABD	11 703 114	12 985 970	13 016 088	3,4
9.	Belçika	10 537 167	11 923 510	12 894 468	3,3
10.	Türkiye	5 431 086	6 731 019	8 156 332	2,1
11.	Fas	6 169 022	7 029 823	7 798 429	2
12.	Polonya	6 093 072	6 735 251	7 263 968	1,9
13.	Nijerya	3 484 323	4 951 441	6 655 658	1,7
14.	Cezayir	5 003 301	5 189 707	5 638 707	1,5
15.	Brezilya	3 044 150	4 459 260	5 622 460	1,4
TOPLAM İTHALAT (diğerleriyle)		311.016.827	351.943.706	388.075.305	100,0

3. TÜRKİYE İLE TİCARET

Tablo 6. Türkiye – İspanya Dış Ticaret Göstergeleri (milyon \$)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2005	3.011	3.555	6.566	-544
2006	3.720	3.833	7.553	-112
2007	4.580	4.343	8.923	237
2008	4.047	4.548	8.595	-501
2009	2.824	3.777	6.601	-953
2010	3.536	4.840	8.376	-1.304
2011	3.918	6.196	10.114	-2.279
2012	3.717	6.108	9.825	-2.391
2013	4.334	6.418	10.752	-2.084
2014	4.750	6.120	10.870	-1.370
2015	4.742	5.589	10.331	-846
2016	4.988	5.679	10.668	-691
2017	6.302	6.373	12.675	-71
2018	7.712	5.492	13.204	2.220
2018(Ocak- Eylül)	5.735	4.470	10.205	1.265
2019 (Ocak-Eylül)	5.828	3.081	8.909	2.747

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tablo 7: Türkiye'nin İspanya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin \$)

TİP	ÜRÜNLER	2016	2017	2018	Pay
	TOPLAM İHRACAT (diğerleriyle)	4.988.483	6.302.135	7.711.734	100
8703	Otomobiller	646 220	904 955	1 044 450	14
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	389 674	545 536	662 983	8,6
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	112 094	268 622	428 657	5,6
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	47 492	192 940	411 327	5,3
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	266 701	285 594	306 635	4
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	237 620	299 268	293 779	3,8
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	171 500	194 743	230 494	3

6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	168 465	156 260	206 558	2,7
6206	Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler ve gömlek-bluzlar	119 944	153 825	196 250	2,5
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	187 449	183 138	196 182	2,5
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	220 234	241 776	187 765	2,4
6205	Erkekler ve erkek çocuklar için gömlekler	100 631	128 424	130 835	1,7
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥ 600 mm (kaplanmış)	3 578	42 274	127 713	1,7
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	63 682	77 648	122 335	1,6
8701	Traktörler	65 444	68 414	99 450	1,3
8450	Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makinaları (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dahil)	83 406	79 222	96 702	1,3
6106	Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler, gömlek -bluzlar (örme)	44 288	40 971	80 641	1
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	72 154	80 618	79 800	1
2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	50 313	39 710	70 784	0,9
8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	43 829	45 982	68 345	0,9
2529	Feldispat, lösit, nefelin ve siyenit nefelin, florspat	33 734	48 825	65 832	0,9
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	37 842	52 477	64 178	0,8
3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folye (gözeneksiz)	34 381	41 233	61 847	0,8
2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	15 356	39 752	56 301	0,7
8422	Bulaşık, şişe vb yıkama ve kurutma makinaları, şişe, kutu çuval vb doldurma, etiketleme makinaları, ambalaj vb makinalar	46 264	51 233	55 521	0,7
6115	Külotlu çoraplar, taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar, soketler (varis çorapları dahil) ve patik çoraplar (örme)	47 860	52 976	50 800	0,7
7606	Aluminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm. yi geçenler)	36 764	39 632	49 986	0,6
1509	Zeytinyağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	9 657	68 585	43 118	0,6

7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	17 048	22 134	40 763	0,5
302	Balıklar (taze veya soğutulmuş)	21 873	29 151	40 068	0,5
6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet ve mutfak bezleri	25 402	31 640	38 642	0,5
2706	Taşkömürü, linyit ve turbun damıtılmasından elde edilen katran	2 654	18 118	38 588	0,5
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmış külçeler	23 537	27 196	36 821	0,5
6103	Erkekler ve erkek çocuklar için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	33 443	38 199	36 290	0,5
8403	Merkezi ısıtma kazanları (84.02 pozisyonundakiler hariç)	31 557	30 182	34 091	0,4
7209	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği > 600 mm, soğuk haddelenmiş, kaplanmamış)	1 068	3 760	34 079	0,4
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	19 274	24 003	31 248	0,4
7228	Diğer alaşımlı çelikten çubuk ve profiller; alaşımlı veya alaşımsız çelikten sondaj işlerinde kullanılan içi boş çubuklar	11 753	19 114	30 447	0,4
5515	Sentetik devamsız liflerden diğer dokunmuş mensucat	32 892	32 940	28 699	0,4
7217	Demir veya alaşımsız çelikten teller	8 615	17 861	27 726	0,4

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tablo 8: Türkiye'nin İspanya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin \$)

GTİP	ÜRÜNLER	2016	2017	2018	Pay
	TOPLAM İTHALAT (diğerleriyle)	5.679.305	6.372.911	5.492.394	100
8703	Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (1500cm ³	1 493 037	1 272 028	852 765	15,5
8708	Motorlu taşıt; dizel/yarı dizel (silindir hacmi=<1500cm ³)	257 669	255 730	255 858	4,7
7901	Uçak ve diğer hava taşıtları (boş ağırlık >15000 kg)	71 957	135 962	156 224	2,8
2902	Stiren (vinil benzen)	134 174	174 114	154 929	2,8
3902	Alaşımsız çinko; çinko<%99, span="">	103 237	128 170	148 882	2,7
8802	Rafine bakır-katotlar ve katot parçaları	298	273 456	144 637	2,6

8704	Dizel/yarı dizel motorlu taşıtlar (taşıma kapasitesi<5ton)	75 834	115 416	144 189	2,6
7403	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (silindir hacmi <= 1000cm3)	122 617	123 753	132 896	2,4
2710	Diğer yağlar ve müstahzarlar	265 652	189 454	117 805	2,1
102	Sığırlar; damızlık olmayan	0	58 016	91 626	1,7
3901	Propilen kopolimerleri (ilk şekilde)	105 812	104 016	91 012	1,7
7213	Motorlu taşıt; kıvılcım ateşlemeli (1000cm3	91 396	93 496	89 036	1,6
8545	Fırınlarda kullanılmaya mahsus elektrotlar	23 051	29 024	81 219	1,5
7219	Kara taşıtları için fren ve servo-frenler vb. aksam, parçaları	58 104	72 342	79 095	1,4
7216	Filmaşın (çap<14mm. enine kesiti daire şeklinde)	57 116	66 438	74 469	1,4
4011	Diğer alet ve cihazlar	56 474	65 852	73 424	1,3
9032	Polipropilen (ilk şekilde)	37 593	76 511	71 136	1,3
3004	Özgül kütlesi < 0,94 olan polietilen	89 782	88 037	69 560	1,3
8502	Monitör; diğerleri	189 056	71 350	63 571	1,2
7225	Rüzgar gücü ile çalışan elektrojen grupları	24 014	62 189	55 915	1
8528	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan diğer ilaçlar	5 486	43 440	55 881	1
3907	Kara taşıtları için diferansiyelli aksları vb. aksam, parçaları	41 321	48 186	54 851	1
8530	Otomobil dış lastiği; yeni	5 040	27 207	52 887	1
7208	Polivinil klorür (başka maddeyle karıştırılmamış) (pvc) (ilk şekilde)	21 220	63 567	51 813	0,9
2917	Demiryolları/tramvaylar için sinyalizasyon vb. kumanda cihazları	42 524	50 388	50 982	0,9
8409	H şeklinde profil (demir-çelik, yükseklik=>80mm, sıcak işlenmiş)	81 510	78 371	47 057	0,9
3207	Geniş yapraklı ağaçlardan yarı beyaz, beyaz kimyasal odun hamuru	37 817	45 479	46 697	0,9
3904	Tereftalik asit ve tuzları	62 981	59 433	46 549	0,8
3002	Kontrol-dağıtım tabloları (gerilim=<1000 v.)	29 870	43 913	43 556	0,8
4703	Antiserumlar ve diğer kan fraksiyonları	27 871	49 060	42 008	0,8
3808	I şeklinde profil (demir-çelik, yükseklik=>80mm, sıcak işlenmiş)	30 189	29 548	40 209	0,7
8481	Zararlı mantarları yok ediciler	37 434	41 196	35 761	0,7
8537	Kara taşıtlarının diğer aksam-parçaları	40 546	29 581	34 579	0,6
3909	Paslanmaz çelik yassı mamul (0, 5mm=<kalın</kalın	29 556	41 056	34 431	0,6
8479	Kara taşıtları için diğer aksam, parçaları	14 419	36 499	33 588	0,6
8536	Polikarbonatlar (ilk şekilde)	26 163	31 036	33 080	0,6

8407	Kara taşıtları için motorlar-silindir hacmi>1000cm3	38 492	43 844	29 890	0,5
8516	Havalimanlarında kullanılan yolcu biniş köprüleri	29 324	30 946	27 310	0,5
4810	Poli (metilen fenil izosiyanat) (ham MDI, polimerik MDI) (ilk şekilde)	27 623	30 592	26 673	0,5
4811	Benzinli motorlar için aksam; parçalar	23 930	26 483	25 492	0,5

Kaynak: Trademap

4. İSPANYA’NIN OTOMOTİV SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Üretim

1986 yılında Avrupa Topluluğu’na katılımının ardından ülkeye yönelen yabancı yatırımların etkisiyle ülkenin sanayi temelini büyük bir kısmı yabancıların eline geçerken sektörde ciddi bir yeniden yapılanma da yaşanmıştır. Bunun bir sonucu olarak, ülke bugün çok sayıda rekabetçi alt sektöre sahip olmuştur. Özellikle otomotiv sektörünün çok güçlü olduğu İspanya, Otomotiv yan sanayinde dünyada altıncı, Avrupa’da üçüncü sıradadır. Ana sanayide ise dünyada sekizinci, Avrupa’da ikinci sıradadır.

Ancak sektördeki büyük firmaların hiçbiri İspanyollara ait değildir. 2001 yılından sonra sanayi üretiminin artışı negatif seyir almaya başlamış ve bu durum sektörde istihdamın azalmasına neden olmuştur.

İspanya motorlu araç parkı 2018 yılı itibariyle yaklaşık 30 milyon adettir ve ülkede her 1000 kişiye düşen motorlu araç sayısı 627’dir. Ülkedeki motorlu araç üretimi son üç yıldır ortalama olarak 2.8 milyon adet olarak gerçekleşmektedir ve ülke Avrupa’nın önde gelen otomotiv üreticileri arasında yer almaktadır. İspanya aynı zamanda Türkiye’nin hemen önünde Avrupa’nın en büyük ticari araç üreticisi konumunda da yer almaktadır. İspanya binek otomobillerde de Almanya’nın ardından Avrupa’nın ikinci büyük üreticisidir. Ülkede çok sayıda OEM üretim yapmaktadır.

Pazar

İspanya motorlu araçlar pazarı 2012 yılından bu yana toparlanma eğilimindedir. Pazar 2014 yılında %25 büyüyerek 1 milyon 30 bin adet olarak gerçekleşmiştir. Ülkedeki pazar büyümesi 2015 yılında da devam etmiş ve pazar %24 artış ile 1 milyon 277 bin adede, 2016 yılında artışını devam ettirerek 1 milyon 347 bin adede yükselmiştir. Ülkede, imalat sanayine yönelen yabancı yatırımlarda son yıllarda azalma görülmektedir. Asya pazarlarının gelişmesi ve AB’nin doğuya doğru genişlemesi yabancı yatırımcılar için ülkenin cazibesini azaltan faktörler olarak ortaya çıkmaktadır.

İspanya 1.5 milyon adedin üzerinde bir motorlu araçlar pazarına sahiptir ve son yıllarda Pazar sürekli büyümektedir. Ülkedeki motorlu araçlar pazarının 2019 yılında da 1.5 milyon adedin üzerinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Dış Ticareti

İspanya Avrupa'nın büyük otomotiv ithalatçılarından birisi konumunda bulunmaktadır. Ülkenin 87 faslı ithalatı 2018 yılında 47 milyar USD'nin üzerine çıkmıştır. Ülkenin 2018 yılındaki yan sanayi ithalatı 17,7 milyar USD olurken, bu dönemde en önemli ithalat kalemi 22,2 milyar USD ile binek otomobiller olmuştur. Ülkenin ayrıca 2,7 milyar USD'lik eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar ithalatı bulunmaktadır. Ülkenin otomotiv ithalatında Almanya'nın payı %25'ten fazladır. Fransa'da İspanya'nın otomotiv ithalatında önemli paya sahiptir. İspanya'nın otomotiv ithalatı yaptığı başlıca diğer ülkeler ise İtalya, Japonya, Birleşik Krallık, Çek Cumhuriyeti, Türkiye, Portekiz, Polonya, Kore Cumhuriyeti ve Slovakya'dır. Ülkemiz İspanya'nın toplam otomotiv ithalatında 7. Sırada yer almaktadır. Yine İspanya'nın otobüs ithalatında 2. Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar ithalatında 3. Sırada yer almaktayız

2011 yılında ülkenin otomotiv ithalatı 35 milyar USD'nin üzerine çıkarken, 2013 yılında 32,3 milyar USD, 2014 yılında ise 39,5 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. İspanya'nın otomotiv ithalatı 2015 yılında %2 düşmüş ve 38,8 milyar USD olurken, 2016 yılında 41 milyar USD'ye yükselmiştir. Bu yıldan itibaren ithalat değeri artış göstermeye devam etmiş ve söz konusu rakam 2017'de 44 milyar USD ve 2018 itibarıyla de 47 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. Ülkenin 87 faslındaki en büyük ithalat kalemi 2012 -2016 yılları arasında 8708 faslındaki otomotiv yan sanayi ürünleridir. İspanya'nın 8708 faslındaki otomotiv yan sanayi ürünleri ithalatı 2012 yılında 14,8 milyar USD, 2013 yılında 17,3 milyar USD, 2014 yılında 19,7 milyar USD, 2015 17.2 milyar USD, 2016 yılında 16.7 milyar USD olmuştur. İspanya'nın ithalatında 2016 yılından itibaren 8703 faslı yükselişe geçmiş olup, söz konusu fasıldan 2016 yılında 18 milyar USD, 2017 yılında 20 milyar USD ve 2018 yılında 22 milyar USD ithalat gerçekleşmiştir.

İspanya'nın Ülkelere Göre Otomotiv İthalatı (1000 USD)

Ülkeler	2016	2017	2018
TOPLAM	40,922,060	43,973,077	47,292,761
Almanya	11,218,778	11,840,462	12,674,753
Fransa	9,010,235	9,358,134	10,120,325
İtalya	2,411,879	2,761,800	3,089,807
Japonya	1,860,314	2,213,980	2,428,908
Birleşik Krallık	2,323,280	2,239,548	2,246,938
Çek Cumhuriyeti	1,788,666	2,037,367	2,100,142
Türkiye	1,172,026	1,501,046	1,703,678

Portekiz	1,316,274	1,313,585	1,550,721
Polonya	1,114,368	1,224,462	1,467,870
Kore Cumhuriyeti	819,108	1,321,460	1,334,924
Slovakya	1,253,123	1,328,428	1,276,289

İspanya otomotiv endüstrisinde en fazla ihracat yaptığımız ülkeler arasında yer almaktadır ve bu ülkeye yönelik ihracatımız 2018 yılında 1.8 milyar USD'ye kadar yükselmiştir. Bu rakamla İspanya otomotiv endüstrisinde en fazla ihracat yapılan 5. ülke konumunda yer almaktadır.

Türkiye-İspanya Otomotiv İhracatı (Milyon USD)

2013	2014	2015	2016	2017	2018
772	968	1.086	1.315	1.628	1.785

İspanya'ya yönelik otomotiv ihracatımız ayrıntılı olarak incelendiğinde binek otomobillerin 1 milyar USD ile en büyük paya sahip olduğu gözükmemektedir. Onu 383 milyon USD ile otomotiv yan sanayi, 188 milyon USD ile Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Taşıtlar, 96 milyon USD ile Çekiciler ve 68 milyon USD ile Otobüs-Midibüs-Minibüsler takip etmektedir.

Gtip	Ürün Adı	İspanya'nın Türkiye'den İthalatı (bin USD)			İspanya'nın Dünya'dan İthalatı (bin USD)		
		2016	2017	2018	2016	2017	2018
8703	Binek Otomobiller	446,053	691,508	824,756	18,271,465	20,157,368	22,223,973
8704	Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Taşıtlar	410,382	416,966	371,326	2,257,281	2,564,494	2,698,354
8708	Otomotiv aksam ve parçaları	249,693	254,642	276,393	16,665,071	17,278,559	17,718,739
8701	Traktörler ve Çekiciler	5,066	69,641	116,346	1,354,548	1,244,682	1,486,459
8702	Otobüs Minibüs Midibüs	55,018	59,095	94,310	287,207	322,981	399,959
8716	Treyler ve yarı-treylerler	3,645	6,567	14,134	471,814	440,509	504,741

5. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

İspanyolların ticari ilişkilerini yakın kişisel ilişkilere paralel yürütme alışkanlıklarından dolayı, İspanya piyasasına girişte en etkili yol, yüz yüze görüşme yapmaktır. Özellikle bir dağıtıcı ya da alıcı ile ilk ilişkinin faks ya da telefon yoluyla değil, yüz yüze bir toplantı yapmak yoluyla gerçekleştirilmesi uygundur.

Ülkedeki firma yöneticilerinin %30'dan daha azının İngilizce konuşabildiği göz önüne alındığında, bu ülke ile ikili ilişkilerde tercüman gerekebileceği unutulmamalıdır. İş çevrelerinde yaygın yabancı dil İngilizce olmakla beraber, satış literatürünün İspanyolca olarak hazırlanması avantaj

yaratmaktadır. Ülkede bir toplantıya başlarken, bitirirken ya da anlaşmaya varıldığında el sıkışmak adettir. Tüm anlaşmalar yazılı hale getirilir ve imzalanır. Eğer daha sonra imzalanacak resmi bir sözleşme ya da anlaşma varsa, ilk olarak sözlü anlaşmaya varmalısınız. İspanyollar her iki tarafın da bir işin ya da anlaşmanın koşullarına tam anlamıyla bağlı kalmasını beklerler.

Kartvizitlerin bir yüzünün İngilizce diğer tarafının ise İspanyolca dilinde bastırılması uygun olacaktır.

İspanya iş kültüründe hiyerarşinin ve pozisyonların büyük bir öneminin olduğunun farkında olunmasında fayda vardır. Sizden daha alt derecede bir kişi ile zaman kaybederek iş yapmaya çabalamak pek işe yaramayabilir. Kendi pozisyonunuza denk düşen kişilerle birlikte iş yürütmeniz neticesinde başarıya ulaşılması mümkün olabilir.

İspanya'da hiyerarşi o derece aşırı bir düzeydedir ki "e jefe" veya "el padron" diye adlandırılan patronlar karar verme otoritesini ellerinde bulundururlar. Ast olan kişiler ise otoriteye uyarlar ve sadece emirleri takip ederler.

Diğer taraftan İspanyol iş adamları, satın alma davranışları bakımından oldukça muhafazakar bir portre çizmektedir. İspanyollar, profesyonel açıdan resmi ve ciddi davranış biçimlerinden hoşlanmaktadır.

Para Kullanımı

1 Ocak 1999 tarihinden itibaren ülkenin resmi para birimi avro olarak kabul edilmekle beraber peseta da varlığını korumuştur. 1 Mart 2002 tarihinden itibaren de tüm ödemelerde sadece avro geçerli olmaktadır.

İspanya'da başta büyük şehirler olmak üzere kredi kartları yaygın biçimde kullanılmaktadır.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Ülkeye girişte, Avrupa Topluluğu vatandaşları için pasaport ya da nüfus cüzdanı yeterlidir. Diğer ülke vatandaşlarından istenilen belgeler, yasal geçerlilik taşıyan bir pasaport ve İspanya Büyükelçiliği veya konsolosluklarından alınmış geçici giriş veya oturma vizeleridir.

Vize uygulamasının olmadığı ülke vatandaşları için 90 günü aşmamak ve çalışmamak kaydıyla geçici giriş hakkı mevcuttur.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

İspanyol hükümeti, her yıl resmi tatillerin listesini yayınlamaktadır. 2015 yılı resmi tatilleri aşağıda verilmiştir.

1 Ocak (Yeni Yıl), 6 Ocak (Üç Aziz Kral), 3 Nisan (Kutsal Cuma), 1 Mayıs (İşçi Bayramı), 15 Ağustos (Meryem Ana'nın Göğe Yükselmesi), 12 Ekim (Milli Bayram), 2 Kasım (Azizler Yortusu), 7 Aralık Anayasa Günü, 8 Aralık (Meryem Ana'nın Günahsızlığı Yortusu) ve 25 Aralık (Noel).

Bunların dışında her otonom bölgede ayrı ayrı kutlanan bazı tatil günleri vardır. Ayrıca ülkede, her çalışanın yılda 30 gün tatil yapma hakkı vardır. Bu tatiller başta Ağustos ayı olmak üzere yaz aylarında (Temmuz-Eylül arası) gerçekleştirilir.

Bankalar - Pazartesi-Cuma 8.30-14.00 arası, Cumartesi günleri 8.30-13.00 arası açıktır. Bankalar, 1 Nisan ile 30 Eylül tarihleri arasında Cumartesi günleri kapalıdır.

Resmi Daireler - Pazartesi-Cuma günleri, saat 08.00-15.00 arası çalışmaktadır. Diğer İşyerleri - İspanya'da işyerleri, Pazartesi'den Cumartesi'ye kadar 10.00-13.30 ve 17.00-20.30/21.00 saatleri arasında çalışmaktadır.

Büyük mağazalarda, süpermarketlerde ve hipermarketlerde öğle tatili uygulaması yoktur ve daha geç saatlere kadar hizmet verilmektedir. Rekabet esasları göz önüne alınarak her otonom bölge, işyerlerine yılda en fazla 8 kez, tatillerde veya pazar günleri açık kalma izni vermektedir.

Kullanılan Lisan

Ülke genelindeki resmi dil İspanyolca (Kastilyano)'dır. Ancak Katalanca, Baskça ve Galiçyaca da özerk bölgelerde (Katalonya, Bask Bölgesi, Galiçya, Valensiya, Navarra ve Balear Adaları) resmi dil olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte Valensiya Bölgesi'nde Katalanca'nın bir bask lehçesi olan Valensiyaca konuşulmaktadır.

Ulaşım

Ülkede 47 havalimanı bulunmaktadır. Bunların 33'ünde gümrük kapısı mevcuttur. Madrid havalimanı en yoğun havalimanıdır. Ardından Barselona ve Palma de Mallorca İspanya'nın en yoğun işleyen havalimanlarıdır.

Türk Hava Yolları'nın haftanın her günü saat 08.10'da ve pazartesi, perşembe ve pazar günleri saat 12.25'te Madrid'e ve haftanın her günü 09.35 ve 14.05'te Barselona'ya doğrudan uçuşları bulunmaktadır. Madrid ve Barselona havaalanlarından şehir merkezine ulaşım otobüsler veya şehir içi tren yoluyla sağlanmaktadır. Diğer taraftan ülkenin tüm büyük şehirlerinde kolaylıkla taksi bulmak mümkündür. Ancak lisanslı taksilerde ücretler, mesafeye ya da saate göre değişkenlik gösterebilmektedir. Taksilerin taksi duraklarından temin edilmesi daha uygundur.

Ülkenin büyük şehirlerini birbirine bağlayan otoyollar iyi durumda olmakla beraber Galiçya ve Asturya bölgelerinin yolları nispeten daha kötü koşullardadır. Diğer taraftan Madrid ile Sevilla ve Malaga arasında hızlı tren çalışmaktadır.

Madrid ve Barselona'daki şehir içi tren oldukça yaygındır. Bu şehirlerdeki metro ve otobüsler de hızlı olmakla beraber özellikle mesai bitiş saatlerinde çok kalabalık olabilmektedir.

Yerel Saat

İspanya, Greenwich'e göre 1 saat ileridedir (GMT + 1). Yani Türkiye'den 1 saat geridedir. Kanarya Adaları ise tüm yıl boyunca, İspanya'dan bir saat geridedir.

Yerel Ölçü Birimleri

Ülkede metrik sistem kullanılmaktadır.

Telefon Kodları

İspanya ile telefon ya da faks yoluyla iletişim kurmak için öncelikle uluslar arası telefon kodu +34 tuşlandıktan sonra 9 haneli telefon numarası girilir. Barselona'nın telefon kodu 93 ve Madrid'in 91'dir.

Özellikle Madrid ve çevresinde, oldukça gelişmiş telekomünikasyon hizmetlerinden faydalanmak mümkündür. Telefon kulübelerinde bozuk para ve telefon kartlarının yanı sıra bazı yerlerde kredi kartları da geçerli olmaktadır.

Barınma

Tüm ülkede yaygın bir otel ağı bulunmaktadır ve oteller diğer AB ülkelerindekilerle aynı kalitededir. Büyük şehirlerde, otellerde ve havaalanlarında araç kiralama hizmetleri sağlanmaktadır.

Madrid ve ülkenin büyük diğer büyük şehirlerinde yemek kalitesinin oldukça yüksek olmasının yanı sıra, büyük süpermarketlerden her türlü yerli ve ithal gıda maddesi temin edilebilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Ticaret Bakanlığı www.ticaret.gov.tr
2. Uludağ İhracatçı Birlikleri <http://www.uib.org.tr/tr/>
3. Trademap www.trademap.org
4. Türkiye İhracatçılar Meclisi <http://www.tim.org.tr/tr/>

YASAL UYARI; Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.